

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΓ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 13 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1935

ΑΡΙΘ. 15

ΕΠΙ ΘΥΡΑΙΣ

Διηνύθη ἤδη τὸ μεῖζον τῆς μεγάλης προ-
πασχάλιου νηστείας, καὶ εἶνε ἐπὶ θύραις ἡ
Μεγάλη Ἑβδομάς. Ἐπίκειται ἡ ἀνάμνησις
τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ὑπομιμνήσκει
δ' ἡ Ἐκκλησία εἰς τοὺς πιστοὺς τὸ παρά-
δειγμα τῶν φρονίμων παρθένων καὶ τοῦ μα-
καρίου δούλου, οὓς γρηγοροῦντας εὕρισκει ὁ
ἐρχόμενος Νυμφίος. Ἄλλ' ἡ ἐγρήγορσις ἔχει
ὡς προϋπόθεσιν τὴν ψυχικὴν κάθαρσιν, ἣτις
ἐπιτυγχάνεται μόνον διὰ τῆς εἰλικρινοῦς με-
τανοίας ἐπισφραγιζομένης διὰ τῆς ἐξαγορεύ-
σεως τῶν πλημμελημάτων.

Ἡ ἐξομολόγησις ἔχει ψυχολογικὴν βᾶσιν
καὶ ἀποτελεῖ ἠθικὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀνάγκην
ἀρρήκτως συνδεδεμένην πρὸς τὸν ἐν αὐτῷ ἔμ-
φυτον ἠθικὸν νόμον. Ἐὰν τὸ συναισθημα ἐν
γένει εἶνε τοιαύτης φύσεως ὥστε νὰ μὴ δύνα-
ται νὰ κρυβῆ, ὁ δ' ἀνθρώπος, ἐπομένως, ἔχει
ἀνάγκην προσώπου, εἰς τὸ ὁποῖον ν' ἐκχύσῃ
τὸν συναισθηματικὸν του κόσμον, ἔτι περισ-
σοτέραν ἀνάγκην αἰσθάνεται ἵνα ἐκφρασθῆ ἡ
πονοῦσα καὶ νοσοῦσα ψυχή. Ἡ ψυχὴ ἔχει τὰς
ἀσθενείας της, τὸ πνεῦμα τὰς ἀνησυχίας καὶ
ταραχάς του, καὶ ἡ συνείδησις τὰς τύψεις καὶ
τὰς ἐπιτιμήσεις της, ὀλόκληρος δ' ἡ ζωὴ τοῦ
ἀνθρώπου ἀποτελεῖ ἀγῶνα διηνεκῆ. Ὅλος
οὗτος ὁ ἐσωτερικὸς ὀδυνώμενος ἀνθρώπος
δὲν δύναται νὰ εὔρη ἀνακούφισιν εἰ μὴ εἰς τὴν
ἐκμυστήρευσιν τοῦ ἐνδομύχου του μυστικοῦ
εἰς τὸν ἐμπιστότερον ἐκ τῶν ἐγγύς του εὐρι-
σκομένων.

Τὴν ἀνάγκην ταύτην αἰσθάνεται ὁ ἀνθρώ-
πος ἔτι ἐπιτακτικότεραν ὅταν δὲν πρόκηται
ἀπλῶς περὶ συναισθημάτων, ἀλλὰ περὶ παρα-
βάσεων θεῶν ἐντολῶν, περὶ ἀμαρτημάτων
πραγματικῶν ἢ διὰ τὰ ὁποῖα ἐνοχῆ τὸν βαρύν-
νει. Ἡ ὀδύνη τῆς ἐνοχῆς διψᾷ λύτρωσιν διὰ
νὰ ἀποκατασταθῆ ἡ διαταραχθεῖσα ψυχικὴ

ἁρμονία, τὴν λύτρωσιν δὲ αὐτὴν ἀποσπᾷ μόν-
ον διὰ τῆς ἐξαγορεύσεως καὶ τῆς συγγνώμης.
Ἦδη ὁ Πλάτων εἰς τὰ Γεωργικά του χαρα-
κτηρίζων τὸν δικαστὴν ὡς ἰατρόν, συμβου-
λεύει τὸν ἀδικήσαντα νὰ ἐμφανισθῆ εἰς αὐτὸν
πρὸς θεραπείαν, ἵνα μὴ ἡ νόσος, κρυπτομένη
ἐν τῇ ψυχῇ, προξενήσῃ ἐσωτερικὴν μυστικὴν
καταστροφὴν, ἡ ὁποία κατόπιν θὰ ἀποβῆ ἀνί-
ατος· διὰ τοῦτο δὲν πρέπει ὁ τοιοῦτος νὰ φεί-
δεται ἑαυτοῦ, ἐφ' ὅσον μόνον διὰ τῆς ὁμολο-
γίας τῶν κακῶς πεπραγμένων δύναται νὰ
ἀπαλλαγῆ τοῦ μεγίστου τῶν κακῶν, τῆς ἀδι-
κίας. Καὶ ὁ Σενέκας δὲ χαρακτηρίζει τὴν ἐξο-
μολόγησιν τῶν κακουργιῶν ὡς μέσον λυτρώ-
σεως.

Ἡ ἐξαγόρευσις τῶν πλημμελημάτων εἶνε
ὅπως τοῦ θρήνου τὰ δάκρυα: ἀνακουφίζει καὶ
καθαίρει. Εἰς τὴν ἀνάγκην αὐτοῦ τοῦ ψυχικοῦ
κουφισμοῦ καὶ τῆς καθάρσεως, εἰς τὴν ἀπαί-
τησιν τῆς ἠθικῆς λυτρώσεως ὀφείλονται αἱ
ἐξομολογήσεις, ὧν γέμει ἡ παγκόσμιος φιλολο-
γία, καὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνονται διὰ
τὴν θέρημν τοῦ αἰσθήματος καὶ τὸν πόνον
τῆς εἰλικρινείας αἱ πασίγνωστοι «Ἐξομολογή-
σεις» τοῦ Αὐγουστίνου. Ποῖος ἐξηνάγκασεν
αὐτὸν καὶ τὸν Ρουσσώ καὶ τόσους ἄλλους ἐπι-
φανεῖς ἢ καὶ ἀσημοτέρους νὰ ἐκχύσουν εἰς ἐπή-
κοον ἄλλων τὰ ἐσώτατα μυστικὰ τῆς ψυχῆς
των, ὡσεὶ αὐτομαστιγούμενοι καὶ «ἐαυτοὺς
τιμωρούμενοι», ἂν μὴ ἀναπόδραστος ψυχικὴ
ἀνάγκη, ἐπιταγὴ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἠθικοῦ νόμου.

Περὶ τοῦ νόμου αὐτοῦ μαρτυρεῖ ἡ καθο-
λικὴ τῶν λαῶν συνείδησις, ἐπ' αὐτοῦ δὲ στη-
ρίζεται καὶ τῆς Μετανοίας τὸ μυστήριον. Διὰ
τοῦτο βλέπομεν χριστιανοὺς κατὰ τὰς παρα-
μονὰς τοῦ ἀναμενομένου θανάτου νὰ πραγμα-
τοποιοῦν τὴν καθ' ὅλην ἴσως τὴν ζωὴν των
ἀμεληθεῖσαν ἀνάγκην, ἀλλὰ καὶ ἀπίστους
κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς των
ἐξαγορεύοντας τὴν ἐπὶ τῇ ἀπιστίᾳ των μετα-

μέλειαν. "Απειρα εἶνε τὰ τοιαῦτα περιστατικά τῆς ζωῆς καὶ δυσαρίθμητοι ψυχαὶ ἀνεκουφίσθησαν αἰσθανθεῖσαι τὸ εὐεργετικὸν ἀποτέλεσμα τοῦ καθαρικοῦ τούτου τῆς ψυχῆς μυστηρίου. Ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ κλίνοντες τὸ γόνυ ἀνοίγουν τὴν ψυχὴν των καὶ λαϊκοὶ καὶ βασιλεῖς καὶ ἱεράρχαι πρὸς ἐξαγόρουν των ἡμαρτημένων, ἐκτελεσται τῆς ἐπὶ τοῦ καθολικοῦ ἠθικοῦ νόμου στηριζομένης θείας ἐπιταγῆς· διότι, «ἐὰν ὁμολογοῦμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ὁ Θεὸς πιστὸς ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῆ καὶ καθάρισις ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας (Α' Ἰω. α', 9).

Ἡ ἐπιταγὴ αὕτη ἡγεῖ εἰς τὰ ὄτα των πιστῶν ζωηρότερον κατὰ τὰς ἐπὶ θύραις ἐξόχως ἱερὰς ἡμέρας. Ἰδοῦ, ὁ Νυμφίος ἔρχεται. Ἐδρεπισθῶμεν λοιπὸν οἱ πιστοὶ ἐν ἐργηρόσει διὰ τῆς Μετανοίας εἰς ὑπάντησίν Του, διὰ νὰ παρακολουθήσωμεν Αὐτὸν συντελοῦντα τὸ ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως ἡμῶν διὰ τοῦ Πάθους καὶ τοῦ σταυρικοῦ Του θανάτου, διὰ δὲ τῆς ἐκ νεκρῶν Ἀναστάσεώς Του καταγωνιζόμενον τοῦ κακοῦ καὶ χαρίζοντα ζωὴν εἰς τὰ διὰ τῆς ἁμαρτίας νεκρωθέντα πλάσματα τῆς ἀγάπης Του.

Ο ΘΕΟΣ ΤΗΣ ΠΑΛ. ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Β'

Μετὰ τὸν ἔλεγχον των δύο πρώτων δῆθεν δυσκολίων, τὰς ὁποίας ὁ ὀρθολογισμὸς εὕρισκε· τάχα ἐν τῇ περὶ τοῦ Θεοῦ ἀντιλήψει των ἀρχαίων ἑβραίων, ἀπομένει πρὸς ἐξέτασιν ἢ τρίτη, ἥτοι ὅτι ὁ Θεὸς τῆς Παλ. Διαθήκης παρουσιάζεται οὐχὶ ἀνευ ἠθικῶν ἀτελειῶν χαρακτηρῶς. Τρεῖς δὲ ἀναφέρουν ὡς τὰς σπουδαιότερας, ἥτοι ὅτι ὁ Θεὸς παριστάνεται συχνὰ ἐπιδοκιμάζων φαύλους ἀνθρώπους, ὅτι διατάττει φαύλας πράξεις, καὶ ὅτι ἐν αὐτοῖς τοῖς ἰδικαῖς του νόλους καθιεροῖ φαύλα ἔθιμα.

"Ἄς ἐξετάσωμεν ἐν ἑκαστῶν των σημείων τούτων.

Καὶ πρῶτον, ὅτι ὁ Θεὸς ἐπιδοκιμάζει φαύλους ἀνθρώπους, ἥτοι ἀνθρώπους διαπράξαντας τὰ μέγιστα των ἐγκλημάτων, ὅποιοι ὁ Ἰακώβ καὶ ὁ Δαυὶδ. Ἡ ἀνάκρισις αὐτοῦ εἶνε εὐκόλος, ἐφ' ὅσον ἢ ἀφορώσα εἰς τινα ἐπιδοκιμασία δὲν σημαίνει ἐπιδοκιμασίαν καὶ παντὸς ὅ,τι πράττει οὗτος. Καὶ παράδειγμα ὁ Δαυὶδ· καίτοι δηλ. οὗτος παρουσιάζεται—ἐν τῇ Γραφῇ—ὡς ἄνθρωπος πορευόμενος κατὰ τὴν καρδίαν αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, ἐν τούτοις πληροφωρούμεθα

ὅτι ὁ Θεὸς τόσον κατηγανάκτησε διὰ μίαν τῶν πράξεών του, ὥστε τὸν ἐτιμώρησε δι' αὐτὴν αὐστηρῶς, διὰ τοῦ θανάτου τοῦ τέκνου του. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον οὐδεὶς υποθέτει ὅτι ὁ Θεὸς ἐπεδοκίμασε τὸν Ἰακώβ διὰ τὴν ἀπάτην του, ἀλλὰ παρὰ τὴν ἀπάτην καίτοι τὸ γεγονός εἶνε ὅτι εἰς αὐτὴν παρεσύρθη, καὶ δὴ μὲ κάποιον δισταγμὸν, ὑπὸ των διαταγῶν τῆς μητρὸς του. Μετέπειτα ἦλθεν ἢ σειρὰ τοῦ Ἰακώβ νὰ τιμωρηθῇ διὰ τὴν διαγωγὴν του, ἐξαπατηθεὶς ὁ ἴδιος πρῶτον μὲν ἀπὸ τὸν ἐξάδελφόν του, δεύτερον δὲ ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του, καὶ τελευταῖον ἀπὸ τὰ τέκνα του (Γεν. κθ', 25. λβ', 6. λζ', 2).

Τώρα, ἐὰν ἐρωτηθῇ τί ὑπῆρχεν ἐν τῷ χαρακτήρι των ἀνθρώπων τούτων καὶ ἄλλων πολλῶν ποῦ νὰ ἰσοστάμιζε τὰ προφανῆ των ἐγκλήματα, ἢ ἀπάντησις εἶνε σαφής· ἦτο ἢ βαθεῖα των πίστις εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον. Ἡ ὑπαρξὶς τοῦ Ἐνός Ἰψίστου Θεοῦ καὶ ἢ ἀπέναντί Του εὐθύνη των ἦσαν δι' αὐτοὺς πραγματικότητες δι' ὅλης των τῆς ζωῆς. Ὡστε, παρὰ τὰ σφάλματά των, ἤξιζε νὰ ἐπαινεθοῦν.

Ἐρχόμεθα, δεύτερον, εἰς τὸ ὅτι ὁ Θεὸς διατίσσει φαύλας πράξεις. Εἰς ὅλας τὰς ὁμοίας περιπτώσεις ἐνδιαφέρον εἶνε νὰ διακρίνη τις μεταξὺ των προσωπικῶν καὶ των ἐπισήμων πράξεων των ἀνθρώπων. Σήμερον ὁ δικαστὴς ὁ καταδικάζων ἕνα ἐγκληματιαν, καὶ ὁ δῆμιος ποῦ τὸν ἀπαγχονίζει, δὲν θεωροῦνται ὡς φονεῖς. Ἡ αὐτὴ δὲ ἀρχὴ ἐφαρμόζεται εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ οἱ ἑβραῖοι παρουσιάζονται ζῶντες ὑπὸ τὴν ἄμεσον διακυβέρνησιν τοῦ Θεοῦ. Ὅταν λοιπὸν ἀνθρώπος τις ἢ ὁμάς ἀνθρώπων πρόκειται νὰ τιμωρηθοῦν διὰ τὰ ἐγκλημάτα των, ὁ Θεὸς διατάσσει προφήτην τινὰ ἢ βασιλέα ἢ καὶ ὀλοκλήρον τὸν λαὸν νὰ πραγματοποιήσουν τὴν ἀπόφασιν. Ἐὰν δὲν τὸ πράξουν, ἐπόμενον εἶνε νὰ ἐπιτιμηθοῦν, ὡς θὰ ἐτιμωρεῖτο ὁ μὴ ποιήσας τὸ καθήκον του δῆμιος.

Οὕτω, εἰς τὸ περιστατικὸν τῆς καταστροφῆς των Χαναανιτῶν—τὸ συχνότερον ἀναφερόμενον παράδειγμα—σαφέστατα λέγεται ὅτι ὁ λαὸς ἐνήργει ὡς ὄργανον τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι, ἐὰν θὰ ἐγίνοντο ὡς οἱ χαναανῖται κακοί, καὶ αὐτοὶ ἐξ Ἰσοῦ θὰ ἐξωντόνοντο ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, διότι οἱ χαναανῖται ἦσαν γνωστοὶ ὡς ἢ μᾶλλον διεφθαρμένη φυλὴ. Τοῦτο ἐπεδεδαιώθη πλήρως ὑπὸ των ἐν Γαζερ ἀνακαλύψεων, ἐκ των ὁποίων ἐγνώσθη ὅτι ἐνήργουν ἀνθρωποθυσίας καὶ ἰδίως θυσίας παιδίων, ὡς καὶ παντὸς εἶδους ἀνηθικότητας. Ἡ καταστροφή των λοιπὸν ἐγένετο κατὰ τοὺς ἐν τῇ φύσει ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεθέντας νόμους.

Σοβαρωτέρα παρουσιάζεται ἢ ἀντίρρησις, καθ' ἣν

ὁ Θεὸς ἐνόησε ἐμφανίζεσθαι ὡς Αὐτὸς Οὐτός *παρομοιωθῶν* ἀνθρώπου εἰς τὸ κακόν. τοιαύτη δὲ π. χ. εἶνε ἡ περιπέτεια καθ' ἣν σκληρύνει τὴν καρδίαν τοῦ Φαραῶν ('Εξόδ. 8, 41 κλ.). Ἀλλά, κατὰ τὴν ἀφήγησιν, καίτοι ὁ Θεὸς ἐγνώριζε καθ' ἑλοκλήριαν τὴν σκληρύνσιν τοῦ Φαραῶν, εἶπε δὲ αὐτὸ καὶ εἰς τὸν Μωϋσῆν, ἐν τούτοις εἶνε προφανές ὅτι: δὲν τὴν ἐσκληρύνει εἰ μὴ ἀφοῦ ἦδ' ὁ Φαραῶν ἐπανειληγμένως ἐσκληρύνει τὴν ἰδίαν αὐτοῦ καρδίαν· εἶχε παραμείνει ἀσυγκίνητος ἀπὸ τὰς πλῆρας καὶ ἀφοῦ ἀκόμη οἱ ἴδιοι μύθοι του παρεδέχθησαν ὅτι ἐπέμψθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ('Εξόδ. 8, 21, γ', 15, θ' 19, ι', 17). Ὅταν δὲ κατόπιν ὁ Θεὸς ἐσκληρύνει τὴν καρδίαν τοῦ Φαραῶν, τοῦτο ἐπραξεν ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ καταστῇ δυσχερεστερὰ ἢ μετάνοιᾶ του. κατ' οὐδένα ὅμως τρόπον καὶ ἀδύνατος. Ὁ Θεὸς ἐσκληρύνει ἐπίσης καὶ τῶν λατρευτῶν του τὴν καρδίαν, καὶ ὅμως οὕτοι μετενόουν· ἐνθὺ δὲ καὶ ὁ Φαραῶν ἠδύνατο νὰ μεταμελήθῃ, ἐξηκολούθησε τὸ πείσμα του. Ἐὰν δὲ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἀδυσώπητος σκληρότης, μεθ' ἧς μετεχειρίσθη τοὺς Ἰσραηλίτας, τοὺς ἐλθόντας εἰς Αἴγυπτον ὅχι ὡς δοῦλοι ἀλλ' ὡς προσκεκλημένοι ξένοι, ἀσφαλῶς ἤξιζε τὴν τύχην του.

Ἀπομένει, τρίτον, νὰ ἐξετάσωμεν τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καθιέρωσιν *φραύλων ἐθίμων*. Τούτων τὸ σπουδαιότερον εἶνε ἡ ἀνθρωποθυσία. Εἶνε ὅμως σφόδρα ἀμφίβολον ἂν τὰ σχετικὰ χωρία πράγματι ὁμιλοῦν περὶ τοιαύτης καθιέρωσης, ἀφοῦ ἀλλαχοῦ σαφῶς δηλοῦνται ὅτι τὰ πρωτότοκα τῶν ἀνθρώπων οὐδέποτε εἶνε προωρισμένα εἰς θυσίαν, ἀλλὰ πάντοτε λυτροῦνται ('Εξόδ. ιγ', 13, λδ', 20, ιη', 15). Ἐκτὸς τούτου, αἱ γινόμεναι ὑπὸ ἄλλων ἐθνῶν ἀνθρώπινα θυσίαι αὐστηρῶς καταδικάζονται, τοῦ Ἰεχωῦδᾶ ρητῶς δηλοῦντος «οὐ ποιήσεις οὕτω τῷ Θεῷ σου» (Δευτ. ιδ', 31). Μόνον ἐν μᾶ περιπτώσει—τῇ τοῦ Ἰσαάκ—ὁ Θεὸς διέταξεν ἀνθρωπίνην θυσίαν, ἀλλ' ὁ Αὐτὸς εἰδικῶς ἐπένεθ' ἵνα τὴν προλάβῃ πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς διαταγῆς (Γεν. κβ'). Ἠθέλησε προφανῶς νὰ δοκιμάσῃ τὴν πίστιν τοῦ Ἀβραάμ διὰ τοῦ μάλλον αὐστηροῦ μέσου, οὕτω δὲ διέταξε νὰ τῷ προσφέρῃ εἰς θυσίαν τὸν προσφιλέστατόν του υἱόν. Ἐφ' ὅσον δὲ τότε πανταχοῦ τὰ τέκνα ἐθεωροῦντο ὡς ἰδιοκτησία, καί, ἐπομένως, ἦσαν εἰς τὴν ἀπόλυτον διάθεσιν τῶν γονέων των, ἡ διαταγή, ὅσον καὶ ἂν κατέβληθε τὴν καρδίαν τοῦ Ἀβραάμ, δὲν ἔα παρῴσιαζε δυσκολίαν εἰς τὴν συνείδησίν του. Πράγματι, κατ' οὐδένα τρόπον ἦν τὸ ἐπιφέρει παράδοξον, διότι νεώτεροι ἀνακαλύψαις ἀπέδειξαν ὅτι αἱ ἀνθρώπινα θυσίαι ἦσαν ἐν εὐρυτάτῃ γράσει εἰς τὴν Οὐρ, ἔπου κυρίως ἔζη ὁ Ἀβραάμ. Ἀλλ' ὅταν ἡ πίστις του ἀπεδείχθη ἴση πρὸς τὴν δο-

κιμασίαν, ὁ Θεὸς ἐπένεθ' ἵνα πρὸς πρόληψιν τοῦ φόνου τοῦ Ἰσαάκ, ὡς, ἄλλως τε, ἐσκοπέι νὰ τὸ πράξῃ καθ' ἑλὸν τὸ διάστημα τῆς δοκιμασίας.

Ὡς πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους θεσμούς, ἔπειτα ἡ *δουλεία* καὶ ἡ *πολυγαμία*, εἶνε ἀναντιρρητὸν ὅτι ἀνεγνωρίζοντο ὑπὸ τῶν ἐβραϊκῶν νόμων, οὐδεὶς ὅμως καὶ *κατεστάθη* ὑπὸ τούτων τῶν νόμων. Ἡ Πεντάτευχος οὕτε τοὺς ἐπιτάσσει, οὕτε τοὺς συνιστᾷ· ἀπλῶς τοὺς ἀναφέρει καὶ γενικῶς προσυλλάττει ἀπὸ τὴν κατάχρησίν των. Τὸ ἔθος π. χ. τῆς δουλείας ἦτο ἐπὶ αἰῶνας παγκόσμιον. Ὅ,τι ἔκαμναν οἱ νόμοι ἦτο νὰ ἀναγνωρίζουν τὴν ὑπαρξίν του καὶ νὰ παρέχουν κάποιαν προστασίαν, θεωροῦντες π. χ. τὴν κλοπὴν ἀνθρωπίνων ὄντων ὡς μέγα ἐγκλήμα καὶ εἰς τινὰς περιπτώσεις ἐπιτάσσοντες τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν δούλων ἀνά πᾶν ἔθνος ἔτος ('Εξόδ. καί, 2, Δευτ. κε', 41). Ἐξ ἄλλου, πολλὰ *χειρότερα ὑπῆρχον*, τὰ ὅποια ὁ ἐβραϊκὸς νόμος ἀπηγόρευεν ἀπολύτως (πρὸλ. Δευτ. ιη'—κ'), καὶ διὰ τὰ ὅποια ἐπ' ἴσης ἐθεοπίσθη ἠθικὸς κώδικς συμπτυχθεὶς εἰς τὸν Δεκάλογον· ταῦτα ἦσαν τοιαύτης μονίμου ἀξίας, ὥστε ἐγένιναν πρακτικῶς δεκτὰ ἀπὸ ὅλον τὸν πεπολιτισμένον κόσμον. Καὶ αὕτη δ' ἡ ὑψίστη τῶν ἀρετῶν, ἦτοι ἡ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς εὐποιία, ἡ ὅποια ἐλάχιστα ἦτο γνωστὴ εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη, ἔλαβε θέσιν θετικὴν ἐν τῇ Πεντατεύχῳ, ὡς καὶ ἐν τῷ διελίῳ τῶν Παροιμιῶν ('Εξόδ. κγ', 4—5, Παρ. κε', 21—22, Πρὸλ. καὶ Ρωμ. ιδ', 20). (W. T.)

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΟΣ

Μεταξὺ τῶν μεγάλων κοινωνικῶν προβλημάτων αἴτινα ἀπησχόλησαν, καὶ ἐξακολούθησεν ν' ἀπασχολοῦν ἀκόμη τὸν σκεπτόμενον κόσμον, εἶνε καὶ τὸ πρόβλημα τῆς σχέσεως τοῦ χριστιανισμοῦ πρὸς τὸν πλοῦτον. Εἰς τὴν σημερινὴν μάλιστα ἐποχὴν, καθ' ἣν ἔχει τεθῆ ἐπιτάπητος ὀλόκληρος ἡ κοινωνικὴ, οὕτως εἶπεῖν, νομοθεσία τοῦ χριστιανισμοῦ, τὸ πρόβλημα τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς σχέσεώς του πρὸς τὴν θρησκείαν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης ἀποτελεῖ ἐν ἀπὸ τὰ πλέον ζωτικὰ καὶ ἐνδιαφέροντα ζητήματα.

Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι οὐχὶ σπανίως ἐξηγέθησαν ὑπὸ τῶν μελετητῶν τῶν κοινωνικῶν πραγμάτων γινώμαι καθ' ὅς ὁ χριστιανισμὸς ἀντιτίθεται ἀρδην πρὸς τὸν πλοῦτον καὶ τοὺς κατοχοὺς αὐτοῦ, προσεκτικωτέρως ἐν τούτοις ἐμδᾶθουσι καὶ ἐξέτασις τοῦ ἔλου τούτου ζητήματος δύναται νὰ πείσῃ οἰονδήποτε ἀμερόληπτον καὶ ἀντικειμενικὸν κοινωνιολόγον, ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία οὐχὶ μόνον δὲν ἀντιτίθεται, ἀλλὰ καὶ δύναται νὰ συνεργάζεται ἀρμονικῶς μετὰ τοῦ πλοῦτου καὶ τῶν πλουσίων. Χωρὶς νὰ παραγνωρι-

σθῆ βεβαίως τὸ «εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τριμαλίας βραβίδος εἰσελθεῖν ἢ πλοῦσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν», ἢ ἄλλη ἐκείνη θεία βῆσις τοῦ Κυρίου δι' ἧς τονίζεται πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἔπως «ποιήσωσιν» διὰ τοὺς ἑαυτοῦς των «φίλους ἐκ τοῦ Μαρμωνᾶ τῆς ἀδικίας», οὐδὲν ἄλλο δηλοῖ, εἰμὴ, ὅτι ὁ χριστιανισμὸς μεταξὺ τῶν ἄλλων πολλῶν καὶ θεσπεσιῶν ἄτινα διεκλήρυξε, καθιέρωσε καὶ τὸ δυνατὸν τῆς συνεργασίας αὐτοῦ μετὰ τοῦ πλούτου. Καὶ ἀληθῶς. Πλοῦτος εἰς χεῖρας δικαίων, ἀκεραίων καὶ πράγματι χριστιανῶν ἀνθρώπων ἀποβαίνει οὐχὶ μόνον δῶρον Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ χάρις καὶ εὐλογία Κυρίου. Οἱ πεινῶντες, οἱ γυμνητεύοντες, οἱ πτωχοί, οἱ ταλαιπωρούμενοι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, οἱ δυστυχεῖς ἐν γένει τῆς ζωῆς δύνανται νὰ εὕρωσι περιθαλψιν, παρηγορίαν καὶ ἀνακούφισιν ἐκ τῶν δεινῶν των διὰ τοῦ πλούτου ἐκείνου, ὅστις διατίθεται διὰ φιλανθρώπουσ πράξεις. Πόσα καὶ πόσα, ἄλλως τε, εὐαγγῆ καὶ φιλάνθρωπα ἰδρύματα, ἐν οἷς στεγάζεται καὶ παρηγορεῖται ὁ πόνος καὶ ἡ δυστυχία τῆς ζωῆς, δὲν ὀφείλονται εἰς τὸν πλοῦτον. Ἐπειτα τόσον εἰς τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνας, ὅσον καὶ εἰς τοὺς νεωτέρους, ὑφ' ὧν ἄλλων ἐκείνων οἷτινες ἐνέκυψαν εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν ἔμπρακτον ἐφαρμογὴν αὐτοῦ, ἀπεδείχθη ὅτι ὁ πλοῦτος ἀντὶ κακῶν, δύναται ν' ἀποδῇ πρόξενος σωτηρίων ἔργων.

Καὶ ταῦτα μὲν δύνανται νὰ λεχθῶσι διὰ τὴν καλὴν καὶ χριστιανικὴν χρῆσιν τοῦ πλούτου. Τί δύναται ὁμως νὰ λεχθῇ διὰ τὸν πλοῦτον ἐκεῖνον, ὅστις εἰς χεῖρας ἄφρονας, ἀσώτους καὶ σπατάλους εὐρισκόμενος ἐπαυξάνει τὴν πλεονεκτητικὴν διάθεσιν καὶ καθιστᾷ τὸν κάτοχόν του δούλον τῶν χειροτέρων καὶ ποταπωτέρων ἐπιθυμιῶν; Ἡ τί δύναται νὰ δηλωθῇ περὶ τοῦ πλούτου ἐκείνου, ὅστις εἰς τὰ χρηματοφυλάκια ἀνδρῶν καὶ ἀφιλανθρώπων ἀναποθεθεμένος καθίσταται ἀληθῆς μάστιξ διὰ τὴν κοινωνίαν καὶ «ρίζα πάσης κακίας»: εἶναι φανερόν ὅτι ὁ χριστιανισμὸς ἐνώπιον τοιοῦτου πλούτου εὐρισκόμενος δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ τὸν ἀποδοκιμάξῃ, διότι ἐκ τούτου μόνον ἡ ἀθλιότης, ἡ δυστυχία καὶ ὁ ὄλεθρος πρέπει ν' ἀναμένωνται ἀναποφεύκτως. Ὁ χριστιανισμὸς ἔχει μόνον δὲν παραδέχεται, ἀλλ' οὔτε καὶ ἀνέχεται πλοῦτον μὴ ἐκπληροῦντα τὸν προσορισμὸν καὶ τὴν ἀποστολὴν του ἐν ἔργοις καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς. Καὶ ἔχει μόνον τοῦτο. Ἡ θρησκεία τῆς πραγματικῆς φιλανθρωπίας καὶ τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἀλτρουϊσμοῦ καὶ ἀνθρωπισμοῦ ἀντιτίθεται διαρρηδῆν πρὸς τὸν πλοῦτον ἐκεῖνον, ὅστις τοὺς κατόχους του, δηλαδή τοὺς πλουσίους, καθιστᾷ κακοὺς, καὶ μεταβάλλει εἰς δυνάστας, τοκιστὰς καὶ τυρράνους ἀριστο-

κράτας. Θὰ ἡδυνάμεθα ἀκόμη νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ὁ χριστιανισμὸς, ἀντιτιθέμενος εἰς τὴν κακὴν χρῆσιν τοῦ πλούτου, ὅστις, κατὰ τὴν ἔξοχον καὶ ἐπιγραμματικὴν ἔκφρασιν τοῦ σοφοῦ Σειράχ, «ἐκτίθει σάρκας καὶ ἀπιστᾷ ὕπνον», μακαρίζει τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους οἷτινες δὲν στηρίζονται εἰς τὴν ἀθλιότητα αὐτοῦ, διακηρύσσει δὲ συγχρόνως, ὅτι ἡ τελειότης καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀνήκει εἰς ὅσους ἐφάνησαν ἀφιλοκρήματοι καὶ δὲν ἐδασίσθησαν διὰ τὴν πρόσδον καὶ εὐδαιμονίαν των εἰς τὴν «ἀπάτην» αὐτοῦ, καὶ φέγει ζωηρῶς τὴν περὶ τοῦ πλούτου μέριμναν, τὴν ἀποδαίνουσαν κύριον τοῦ δίου μέλημα (Μτθ. 6,19-34), τὴν δι' ἀθεμίτων μέσων ἐπαύξησιν τοῦ πλούτου (Ἰακ. 5,4-6. Λκ. 16,19), τὴν ἀνάθεσιν εἰς τὸν πλοῦτον πάσης ἐλπίδος (Α' Τιμ. 6,17. Μρκ. 10,24). Καὶ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἀνθρώπου ἀναλόγως τῆς περιουσίας του καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ πλούτου δι' ἀπολαύσεις καὶ ἐξωτερικοὺς μόνον σκοποὺς (Ἰακ. 2,1. Λκ. 2,15-21).

Μετὰ τ' ἀνωτέρω ἕκαστος κάλλιστα ἐννοεῖ ὅτι διὰ τὸν Χριστιανισμὸν, δι' ὃν «ἀγαθὰ καὶ κακὰ, ζωὴ καὶ θάνατος, πτωχεία καὶ πλοῦτος παρὰ Κυρίου ἐστί», ἡ θέσις τοῦ πλούτου ἐν τῇ κοινωνίᾳ εἶναι σαφής. Πλοῦτος ἄνευ φιλανθρωπίας καὶ ἀγαθοεργίας, ἄνευ φρονήσεως καὶ ἀρετῆς, οὐχὶ μόνον δὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐπιθλαδέστατος καθίσταται, διότι τότε χρησιμεύει μόνον πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ τροφήν τῆς πολυτελείας καὶ τῆς ἀσωτείας, γινόμενος οὕτω δηλητήριον καταστρεπτικὸν καὶ θανατηφόρον, τοῦναντίον, πλοῦτος καλῶς χρησιμοποιοῦμενος καὶ διατιθέμενος ὑπὲρ παντός ἀγαθοῦ, ὠφελίμου, ὠραίου, εὐγενοῦς καὶ ὑψηλοῦ σκοποῦ καὶ ἔργου, ἔχει μόνον ἀπλῶς χρησιμὸς καθίσταται, ἀλλὰ καὶ σώζει καὶ ἐξαγιάζει, δύναται τις νὰ εἴπῃ, τὸν κάτοχον αὐτοῦ. Διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ὁμως τὸ μέγα, ὅσον καὶ δύσκολον τοῦτο ἔργον, δι' οὗ δίδεται μία θαυμαστικὴ λύσις εἰς τὸ πρόβλημα τοῦ πλούτου, χρειάζεται πρωτίστως ἐπίμονος θείλησις, ἐσωτερικὴ κάθαρσις, ἀγαθὴ προαίρεσις καὶ χριστιανικὴ ἀγάπη καὶ αὐτοθυσία ἀκόμη ἐκ μέρους τῶν κατόχων τοῦ πλούτου.

Θὰ ἦτο ἀληθῶς σωτήριον διὰ τὴν ἐποχὴν μας, ἐποχὴν τῶν μεγίστων καὶ ἐπικινδύνων κοινωνικῶν ζυμώσεων καὶ ἀναστατώσεων, ἐὰν εὕρισκε βαθεῖαν ἀπήχισιν εἰς τὰ πνεύματα καὶ τὰς ψυχὰς τῶν συγχρόνων πλησίον μας ἡ χριστιανικὴ περὶ πλούτου διδασκαλία. (Θὰ ἦτο πράγματι θεῖον, ἐὰν ὁ πλοῦτος ἀντὶ ν' ἀποβαίνῃ «ἡ πέτρα τοῦ σκανδάλου», καὶ νὰ κινή τὸν φθόνον, τὴν κατακραυγὴν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν τῶν πτωχῶν καὶ τῶν δυστυχῶν, ἀπέδεινε, συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ, πηγὴ ἀλληλεγγύης, φι-

λαμπρότητας, προόδου και εὐδαιμονίας διὰ τὴν ἀνθρωπότητα.

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Μεγαλοφυΐας στενότης.

Ὁ διάσημος Einstein δ' ὅσον λέγει εἰς ἓν ἐκ τῶν πρῶτων ἐκδοθέντων βιβλίων του «Ὁ κόσμος ὅπως τὸν βλέπω». Ἀποτελεῖ ἓν ἐπὶ πλέον τεκμήριον τῆς ἀληθείας, ὅτι ἡ μεγαλοφυΐα πολλαπλασιάζεται ἀπὸ τὸν πλάτος καὶ ἡ στενότης εἰδικότητος σχεδὸν πάντοτε στενοῖ τὸν διανοητικὸν ὄριζονα τοσούτου ὥστε ὄχι μόνον νὰ περιορίζηται τὸ πεδίον τῆς διανοητικῆς ὁράσεως, ἀλλὰ καὶ τὸ ὁρώμενον νὰ καθιστῆ δύσασπλήκτον. Αὐτοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ του διακηρύττει ὁ σοφὸς μαθηματικὸς, ὅτι δὲν πιστεῖται εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὅτι εἶνε μὲν βαθέως θεοσεβτικὸς, ἀλλὰ ἐν ἐννοίᾳ καθαρῶς πανθειστικῇ. Δὲν βλέπει λοιπὸν καλὰ τὸν κόσμον «ὅπως τὸν βλέπει» ὁ εὐφρέστατος μαθηματικὸς τῆς θεωρίας τῆς σχετικότητος, ἐνῶ ἄλλοι εἴτε περισσότερον, εἴτε ἐξ ἴσου, εἴτε καὶ ὀλιγώτερον μεγαλοφυνεῖς, κρημνισάντες τὰ τεῖχη τῆς εἰδικότητος καὶ ἰδόντες πολὺ ἐπέκεινα τῶν φραγμῶν της, εἶδον τὸν κόσμον ἐπὶ περισσότερον καὶ ὑγιέστερον φῶς.

Τὸ περὶ τῆς Ἐκκλησίας θέμα.

Ἐν Λονδίῳ ἐξεδόθη ἐσχάτως ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ» («The Church of God») βιβλίον «ἀγγλορωσικοῦ συμποσίου», ἥτοι ἔργον ἀποτελούμενον ἐκ μελετῶν ἀγγλων καὶ ρώσων πραγματευσμένων τὴν περὶ τῆς Ἐκκλησίας διδασκαλίαν ἐκείνου ἀπὸ διαφόρου πλευρᾶς. Οὕτω ἐκ τῶν ὀρθόδοξων ρώσων δαιτυμόνων τοῦ πνευματικοῦ συμποσίου ὁ μὲν Φλωρόβσκη ἐπιχειρεῖ κριτικὴν τοῦ πατριωτικῶς ὀρισμοῦ τοῦ ἐκ Λερίνης Βικεντίου, ὁ δὲ φεντότιωφ πραγματεύεται περὶ τῆς στάσεως τῆς ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας ἀπέναντι τῆς ἱστορικῆς κριτικῆς, ὁ Μποελάκωφ γράφει περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τέχνης καὶ ἰδίως περὶ τῆς εἰκονογραφίας, ὁ Καρτασιώφ περὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐθνικῆς ζωῆς, ὑπογραμμίζων τὴν ἀντίθεσιν τὴν μεταξὺ τοῦ ἐθνικισμοῦ τοῦ ἰθ' αἰ. μὲ τὴν οὐδέτερον τὸν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν στάσιν καὶ τοῦ ἐλιστικῶν «δαιμονικῶς κράτους τοῦ 2' αἰῶνος, καί, τέλος, ὁ Ζερνὸφ, περὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν διαφόρων χριστιανικῶν ὁμιολογιῶν, ἀντιβάλλον πρὸς τὴν ὀρθοδοξίαν τὸν καθολικισμὸν μὲ τὴν ρομιστικὴν καὶ τυπικὴν πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐνότητά στάσιν του, καὶ τὸν προτεστατισμὸν, ὑπὸ τοῦ ὑποκαμμετισμοῦ τὸν ἄρῶμενον εἰς τὴν πλήρη ἄρῃσιν τῆς ἀναγκαστικῆς καὶ τῆς πραγματικότητος τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ προλογιζόμενος τοῦ ἀγγλορωσικοῦ τούτου συμποσίου ἀγγλὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Έβρου σὺν Frere σημειοῖ ὅτι τὸ θέμα τοῦτο ἡμελήθη πολὺ κατὰ πάσας τὰς περὶ ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν συζητήσεις. Ὁ δυσχερειαὸς οὗτος δὲν εἶνε κατὰ πάντα ἀκριβής, διότι καὶ τὸ περὶ τῆς Ἐκκλη-

σίας ζήτημα συνεζητήθη εἰδικῶς ἐπὶ τοῦ δι' ἑαυτοὺς ἐκκλησιαστικοῦ συνεδρίου τῆς Λιωςάνης, ἐνθα ἐξετέθη καὶ ἡ ὀρθόδοξος ἀντίληψις. Πάντως ὁμως εἶνε ἐκ τῶν σπουδαιωτάτων ἐν ταῖς τοιαύταις συζητήσεσιν, ἡ περὶ αὐτὸ δ' εἰδικῶς ρωσικὴ διαφωνία τῶν διαστασῶν πρὸς ἄλληλας μερίδων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐν Ρωσίᾳ κύκλων κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς πρώτης δεκαετηρίδος τοῦ ἐκείνου αἰῶνος εἶνε καιραιοῦς τὴν ἐνωσὴν τῶν Παπιστοκαθολικῶν. Ἐν τότε διεπραγματεύοντο οἱ τοσούτοι πρὸς τὴν ῥώσους μετὰ τὴν ἀπὸ τῶν ἑλλοικῶν ὀρθόδοξων κύκλων τῆς Κωνσταντοῦλεως καὶ τῶν ἄλλων ἀπογοητεῖται.

Τὰ ἐν Ρωσίᾳ.

Κατὰ τοὺς τελευταίους «Ἐκκλησι. καιροὺς» τοῦ Λονδίνου, ὁ Sir Bernard Pares, κάλλιστος γνωστὸς τῶν ἐν Ρωσίᾳ πραγμάτων, ἐν διαλέξει του γενομένη ἐν Λονδίῳ, ἐμφανίσας τὴν σημερινὴν θέσιν τῆς θρησκείας ἐν τῷ κράτει τῶν Σοβιέτ, ἐξῆρε τὴν θαναταστὴν ζωτικότητα τῆς θρησκείας, παρὰ τὰς γνωστάς ἐκ τοῦ διωγμοῦ της δοκιμασίας, καὶ ἐβεβαίωσεν ὅτι ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία θὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς τρουμερᾶς ταύτης δοκιμασίας ἀνακαθαρομένη καὶ περισσότερον ἰσχυρά. Ὁ ὀμιλητὴς ἐτόνισε πόσον δύσκολον εἶνε εἰς τοὺς ἀκροατάς του νὰ ἐννοήσουν τί σημαίνει νὰ ζῆ τις ὑπὸ διηκετὴ καὶ συστηματικὸν διωγμὸν, διενθνητόμενον ὑπὸ κραταιᾶς ἀθέου κυβερνήσεως ὀχι μόνον κατὰ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τάσιν ἐν γένει θρησκείας. Αἰσθεται πᾶς διδάσκων οἰανδήποτε θρησκείαν εἰς πρόσωπα κάτω τῶν 15 ἐτῶν καὶ περισσότερα τῶν τριῶν ὁ ἱερεὺς στερεῖται τοῦ δικαιώματος νὰ ἔχη τὸ πρὸς προμήθειαν ἄρτου δελτίον, δὲν τῷ παραχωρεῖται κατοικία καὶ δὲν τῷ ἐπιτρέπεται νὰ ζῆ εἰς τὰς πόλεις· οἱ γαοὶ εἶνε ἰδιοκτησία τοῦ ἀθέου κράτους, τὸ ὅποσον τοὺς παραχωρεῖ εἰς τοὺς πιστοὺς ὑπὸ βαρὺ ἐνοίκιον, δικαιοῦμενον καὶ νὰ ἀφαιρέσῃ αὐτοὺς πάλιν ἐν ἡ περιπτώσει ἤθελε λάβει ἀνάγκην τῶν οἰκοδομῶν των διὰ τὰς μεταβάλλει εἰς αἰθούσας συναυλιῶν ἢ κινηματογραφῶν. Παρὰ ταῦτα, οἱ ἱερεῖς δὲν λιμοκτονοῦν. Τρέφονται ἐπὶ τοῦ λαοῦ, καὶ δὴ ὑπὸ τῶν χειρωνακτικῶν ἐργατῶν, οἷτινες καὶ δικαιοῦνται, κατὰ τὸ κομμουνιστικὸν καθεστῶς, μεγαλειτέρων μερίδων ἄρτου. Ἐντότε, εἴταν κλεισθῇ ἡ ἐκκλησία, οἱ ἐργατὰι προβαίνοιν εἰς ἀνέγερσιν ἄλλης. Οἱ ἱερεῖς ἐνοχλοῦν καὶ κατοικίαν παραχωρομένην ἐπὶ τῶν χωρικῶν, μὲ τὸν κίνδυνον νὰ ἐκτεθῶν εἰς τὴν ἐκδίκησιν τῶν κομμουνιστῶν οἱ χωρικοὶ εἶνε κερῶς οἱ περισσότερον βοηθοῦντες τοὺς ἱερεῖς, ὀχι ἐπαρῶς δὲ πρὸ τῆς ἐρρωμένης των στάσεως ὑποχωρεῖ ἡ συστηματικὴ ἀθεὸς ἐπίθεσις. Ὁ ἄλλοτε ἐπὶ τῆς μπολσεβικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπίτροπος Λουνατσάρσκη, χαρακτηρίζων τὸ «δυσπολέμητον τῆς θρησκείας, παρωμοίασεν αὐτὴν πρὸς καρφίον· «ὅσον ἰσχυρότερον τὸ κτυπᾶς, τόσῳ βαρύτερον ἐμπήγνεται εἰς τὸ ξύλον». Ἐν τούτοις ἡ παρωμοίωσις δὲν συνέτισε τοὺς ρώσους κομμουνιστάς· διότι μία ἀπλή ἀναδρομὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ θὰ

ἤρκει τὰ αἰσθανθῶν βαθυτάτην μελαγχολίαν διὰ τὴν μολοσεβικήν αὔριον.

Θαῦμα τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος.

Τὸ ἐν Κερκύρα ἀποκείμενον ἱερὸν λείψανον τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, ἐπὶ αἰῶνας ἤδη διασωζόμενον ἀκέραιον, ἀπέβη πηγὴ θείας χάριτος, θαυματουργοῦσης δι' αὐτοῦ. Κατὰ τὸν παρελθόντα Φεβρουάριον συνετελέσθη νέον θαῦμα, ἀνακοινωθὲν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κερκυρᾶς Ἀλεξάνδρου, ἐπιμαρτυρηθὲν δὲ ὑπὸ αὐτοπιδῶν μαρτύρων, ἐπογραφήτων τὸ ἐξῆς επίσημον

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ.

Ἐν Κερκύρα καὶ τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει σήμερον τῇ 14ῃ τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 1935 ἐνώπιον ἡμῶν τοῦ Πανσιολ. Χρυσάνθου Πολίτη Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κερκυρᾶς καὶ Παξῶν, ἀναπληροῦντος τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Κερκυρᾶς καὶ Παξῶν, κ.κ. Ἀλεξάνδρου, Συνδικτικὸν σύνεδρον ὄντα, Πανσιολ. Ἀρχιμ. Δωροθέου Βασιλά, Ἱεροκήρυκος τοῦ Νομοῦ, τοῦ Πανσιολ. Ἀρχιμ. Ἰωαννικίου Ζούπα, ἐφημερίου παλαιῶ Φρουρίου, καὶ Ἱερέως Δημητρίου Κολέντζη, ἐφημερίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν κ. κ. Χαράλαμπος Κομνηνοῦ τοῦ Βασιλείου ἐκ Καββαδάτων, Ἀρχιψύλακος Ἀστυνομίας πόλεων, καὶ Χρήστου Ἱ. Τσάτσαρη, μαθητοῦ τῆς ἐνταῦθα Ἀστυνομικῆς Σχολῆς ἐκ Πολυγύρου τῆς Χαλκιδικῆς, παρουσιάσθη ὁ μαθητὴς τῆς ἐνταῦθα Ἀστυνομικῆς Σχολῆς Χρήστος Διαμαντούδης τοῦ Θεοχάρους ἐξ Ἀρναίας τῆς Χαλκιδικῆς καὶ διαβεβαιώσας κατηγορηματικῶς, ὅτι τὰ παρ' αὐτοῦ κατωτέρω ἐξιστορήματα ἔχονται ἀληθεῖς πληρεστάτης ἀνεκρίνωσε τὰ ἐξῆς: Ὅτι κατὰ τὴν 12 Φεβρουαρίου ἐν. ἔτ. εὐρισκόμενος εἰς τὸ μικρὸν καφενεῖον τῆς Σχολῆς καὶ ἀκούων τοῦ Σπυρίδωνος Τριδυζᾶ τοῦ Μαρίνου, Καφφεπώλου, διηγουμένου περὶ τῶν θαυμάτων τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Σκυλακάκη Παναγιώτου τοῦ Μιχαήλ, Καλούδη Σπυρίδωνος τοῦ Ἀλεξίου, Γεωργακοπούλου Ἀριστείδου τοῦ Γεωργίου, μαθητοῦ τῆς ἐνταῦθα Ἀστυνομικῆς Σχολῆς, ἐπεδείξατο διὰ τῆς ἐν γένει στάσεώς του ἀνευλαθεῖαν τινα πρὸς τὸν Ἅγιον. Τὴν αὐτὴν ἀκριδῶς στιγμήν ἠσθάνθη τὰς δυνάμεις του παραλυομένας καὶ μίαν ἐσωτερικὴν ταραχήν, ἣτις τοῦ ἐπέφερε σπασμωδικὰς κινήσεις, ἐν ᾗ ταυτοχρόνως ἕταρος μαθητῆς φίλος τοῦ πρώτου Γεωργακόπουλος Ἀριστείδης ὀνόματι ἤκουσε δύο ἰσχυρὰ κτυπήματα προερχόμενα ἀπὸ βίπτομονους λίθους ἐπὶ τῆς θύρας χωρὶς νὰ ἐξακριβωθῇ ἐκ τῆς κατόπιν ἐπισταμένης ἀστυνομικῆς ἐρεῦνης, ὅτι ἐρρίφθησαν ὑπὸ ἀνθρωπίνης χειρὸς. Συνεπεῖα δὲ τῶν κρότων καὶ τῆς βολῆς τῶν λίθων ἢ καὶ μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν ἐκ τοῦ καφφενείου τοῦ ὡς ἄνω Διαμαντούδης ἐξακολούθησα συζήτησις στρεφόμενη ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ συμβάντος κατέπαυσεν.

Μετ' ὀλίγον ὁ μαθητὴς οὗτος μετέβη εἰς τὴν Σχολὴν ἔνθα εἰς ὄραν μελέτης περιεφέρετο ἐν τῇ διαδρόμῳ, ὅπου συνήντησεν αὐτὸν ὁ ἀνωτέρω βῆθεις Ἀρχιψύλαξ Χαράλαμπος Κομνηνός καὶ τὸν παρετήρησεν, πῶς κατὰ τὴν ὄραν ταύτην εὐρίσκειτο ἐν τῇ διαδρόμῳ. Οὗτος ἐξιστόρησεν εἰς αὐτὸν τὰ τοῦ θαύματος. Εἰς ἀπάντησιν ὁ Ἀρχιψύλαξ τὸν συνεβούλευσεν νὰ μεταμεληθῇ καὶ νὰ ζητήσῃ συγγνώμην παρὰ τοῦ Ἁγίου. Εἰς τὸν μαθητὴν τοῦτον Χρήστον Διαμαντούδην καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς παρουσιάσθησαν αὐτὰ τὰ συμπτώματα, πρᾶγμα τὸ ὅποιον δὲν τοῦ ἐπέτρεψε καὶ νὰ κοιμηθῇ καθ' ὅλην τὴν νύκτα.

Τὴν ἐπομένην 13 Φεβρουαρίου ἐν. ἔτ. καὶ περὶ ὄραν 4 μ. μ. ὑπὸ τὸ κράτος ἰσχυρᾶς ψυχικῆς ταραχῆς προσήλθεν εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος μετὰ τοῦ φίλου καὶ συμμαθητοῦ του Χρήστου Τσάτσαρη, ἵνα ἀσπασθῇ τὴν Ἱ. Λάρνακα καὶ προσφέρῃ λαμπάδα, ἅμα ὅμως τῇ εἰσόδῳ τοῦ εἰς τὸ κουδούκιον ἔνθα καίτοι ἡ Ἱερὰ Λάρναξ, ἠσθάνθη μίαν ἀόρατον δύναμιν ἀποθροῦσαν αὐτὴν ἰσχυρῶς πρὸς τὰ ἔξω, πρᾶγμα ὅπερ τὸν ἠγάπησε νὰ ἀκουσθῆται ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ βῆθιντος Κουδούκιου. Ὁ συνοδῶν τοῦτον μαθητῆς Χρήστος Ἱ. Τσάτσαρης ἐτρομοκρατήθη καὶ τὸν πρόετρεψε νὰ προχωρήσῃ ἵνα ἀσπασθῇ τὴν Ἱ. Λάρνακα. Τοῦτο ὅμως διὰ τοῦς ἐκτεθέντας λόγους τοῦ ἤτο ἀδύνατον. Σπεύσας ὁ Ἱερεὺς Κωνσταντῖνος Σκαφιδᾶς ἐχαιραγώγησε τοῦτον καὶ εἰσῆγαγεν εἰς τὸ Κουδούκιον καὶ πρὸ τῆς Ἱ. Λάρνακος, ἔφαλε παράκλησιν δεηθεῖς ὑπὲρ τῆς υγείας τοῦ ἐν λόγῳ μαθητοῦ. Κατὰ τὸ διάστημα ταύτης ὁ μαθητῆς Χρήστος Διαμαντούδης ἠσθάνθη μίαν ἀόρατον δύναμιν, ἣτις περιέτρεχε τὸ σῶμα του ἐν εἴδῳ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος καὶ συγχρόνως ἤκουε κρότους προερχομένου συνεχῶς ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἱ. Λάρνακος ἐν ἣ τὸ Ἅγιον λείψανον. Ἡ δύναμις τοῦ ἐπέφερε θερμότητα εἰς ὅλο τὸ σῶμα τὸ προερχομένην ἐκ τοῦ μέρους ἔνθα εὐρίσκειτο τὸ Ἱερὸν τοῦ Ἁγίου Σκῆνος.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς ἐκείνης ὁ μαθητὴς οὗτος εὐρίσκειτο ἐν σχετικῇ ἡσυχίᾳ, περὶ δὲ τὰς πρωϊνάς ὥρας εἶδε καθ' ὕπνον τὸ Ἱερὸν τοῦ Ἁγίου πρόσωπον φέρων λευκὴν γενειάδα. Τὴν ἐπιόδωσαν οὗτος μετέβη καὶ αὐθις εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν καὶ ἠσπασθῇ τὸ Ἱερὸν Σκῆνος ζητῶν παρ' αὐτοῦ τὴν συγγνώμην. Ἦδη ὁ ἐν λόγῳ μαθητῆς εἶναι καλὰ ὡς πρότερον ἄνευ οὐδεμιᾶς ἱατρικῆς ἐπεμβάσεως, παρακολουθεῖ δὲ τὰ μαθήματά του.

Ταῦτα ἐπεβεβαίωσαν ὡσαύτως καὶ οἱ αὐτότεται μάρτυρες Σπυρίδων Τριδυζᾶς καὶ Χρ. Ἱ. Τσάτσαρη, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν κάτωθι ὑπογεγραμμένων.

Ἐφ' ᾧ συνετάγη τὸ παρόν, ὅπερ εἰς πίστωσιν ὑπογράφεται θεόντως.

Ὁ Πρωτοσύγκελλος Ἀρχιμ. Χρυσάνθος Πολίτης.—
Ἱεροκήρυξ Ἀρχιμ. Δωροθέος Βασιλάς.—Ἱερ. Δημ. Κα
λέντζης.—Ἀρχιμ. Ἰωαν. Ζούπας.—Ἱερεὺς Κωνσταντῖ
νος Σκαφιδᾶς.

Οἱ μάρτυρες: Ἀ. Γεωργακόπουλος, Χ. Διαμαντούδης,
Χ. Τσάτσαρης Π. Σκυλακάκης, Σ. Καλούδης, Σ. Τρι
δυζᾶς, Χ. Κομνηνός, Ἀρχιεψύλαξ.

Βεβαιώτα: τὸ γνήσιον τῆς ὑπογραφῆς τῶν ἄνω μαρτύρων
Κέρκυρα τῇ 23 Φεβρουαρίου 1935

Ὁ Διοικητὴς τῆς Ἀστυνομικῆς Σχολῆς
Γ. Παπαδημητρίου Ἀστυν. Δ)τῆς Α'.

Ὅτι ἀκριδῆς ἀντίγραφον

Ἐν Κερκύρα τῇ 25 Φεβρουαρίου 1935

Ὁ Πρωτοσύγκελλος
Ἀρχιμ. Χρυσάνθος Πολίτης

*

Ἐν σχέσει πρὸς τὸν γερμανικὸν «νεοπαγανισμόν»
Raoul Allier ἐν προσφάτῳ ἄρθρῳ του ὑποδεικνύει διὰ
τὴν γένεσιν αὐτοῦ συνετέλεσε τὰ μάλιστα ὁ γάλλος κόμ
Gobineau διὰ τῶν θεωριῶν τὰς ὁποίας ἀνέπτυξεν ἐν
ἔργῳ του «Essai sur l' inégalité des races humaines» (Δ
κίμιον περὶ τῆς ἀνισότητος τῶν ἀνθρωπίνων φυλῶν)
Κατ' αὐτόν, τρεῖς εἶνε αἱ κύριαι φυλαί: ἡ μέλαινα,

κιρηνή και ἡ λευκή, ὧν ὑπερέχει ἡ τελευταία κατά τὸ σωματικὸν κάλλος και κατὰ τὴν διανοητικὴν εὐρωσσαν, τὸ αἶσθημα τῆς τάξεως και τῆς ἰεραρχίας και τὴν συνειδησιν τῆς τιμῆς. Ἐπῆλθεν ὁμως μείξις τῶν δεσποζουσῶν φυλῶν, ἐξ ἧς ὁ ἐκφυλισμὸς τῶν λαῶν, ἐκφυλισμένον δὲ κλάδον ἀπετέλεσαν και οἱ σημίται, ἐνεκα δὲ τούτου ὁ ἔβραϊος θεωρητέος ὡς ὄν κατώτερον και ἐπικίνδυνον. Ἐξεφυλίσθησαν φυσικῶς και ἠθικῶς οἱ Ἕλληνες, αἱ ρωμαῖοι, οἱ ἀπόγονοι τῶν γαλλορωμαίων γάλλοι, οἱ τελευταῖοι ἀποτελέσαντες λαοὺς ἐκσημιτισθέντας. Ἐν ἀντιθέσει, οἱ γερμανοὶ δύνανται νὰ κολακεύονται ὅτι ἀνήκον εἰς φυλὰς, κατελθούσας ἐκ τῶν σκανδιναυικῶν ὀρέων, πᾶν δ' ὅτι μέγα και γόνιμον ἐπὶ τῆς γῆς ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνωτέραν ταύτην φυλὴν. Πλὴν τοῦ Gobineau ἀναφέρεται και ἡ ἐπίδρασις τῶν βιβλίων τοῦ Arthur Dinter «Pêche contre l'Amour» και «Le Pêche contre la sang» τὰ ὅποια ἐσημείωσαν μεγάλην κυκλοφορίαν και ἀναπτύσσου τὴν θεωρίαν καθ' ἣν ἐν τῷ ζωικῷ βασιλείῳ ὁ καρπὸς τῆς διασταυρώσεως δύο φυλῶν φέρει τοὺς φυσικοὺς και ἠθικοὺς χαρακτῆρας τῆς κατωτέρας· ἐντεῦθεν ἐν τῇ διασταυρώσει ἀρίου και ἔβραϊου, ὁ βλαστὸς φέρει πάντοτε τοὺς χαρακτῆρας τοῦ δευτέρου, ὅπερ σημαίνει ὅτι ἡ ἔβραϊκὴ φυλὴ εἶνε κατώτερα ἀπὸ πάσης ἐπόψεως. Κατὰ τοὺς ἀποστόλους λοιπὸν τούτους τοῦ ἀντισημιτισμοῦ, οὗτος ἀποτελεῖ ἐπιβεβλημένον καθήκον, ἐπομένως ὁ χριστιανισμὸς ἀνάγκη νὰ καθαρῶθῃ ἐκ τῶν ἔβραϊκῶν στοιχείων. Εἰς τὸν ἀπ. Παῦλον καταλογίζεται τὸ «ἐγκλημα» τῆς παρεμορφώσεως τῆς Κ. Δ. ἐν ἔβραϊκῇ ἐννοίᾳ. Ἡ ὅλη ἀγ. Γραφή δέον ν' ἀποκαθαρῶθῃ παντὸς σημιτικοῦ στοιχείου, συνέπεια δὲ τούτου θὰ ἦνε ἡ ἀποκήρυξις και αὐτοῦ τοῦ Εὐαγγελίου. Τὰ μάλιστα συνετέλεσεν εἰς ἐνίσχυσιν τῶν ἰδεῶν τούτων και ὁ γνωστὸς ἀγγλογενὴς μὲν, ἀλλὰ γερμανομανὴς συγγραφεὺς τοῦ «ΙΘ' αἰῶνος» H. St. Chamberlain, ἀνακαλύψας ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν ἦτο ἔβραϊος και χαροποιήσας ἐκ τούτου τοὺς γερμανοὺς «ρατσιστὰς» διότι τοὺς ἀπῆλλαξε τοῦ σημιτικοῦ ἐφιάλτου, ἐφ' ἔσον ὅλα εἶνε κατὰ ἀφ' ἧς ἠθέλεν ἀποδειχθῆ ὅτι ἡ θρησκεία τοῦ Ἰησοῦ εἶνε ἀρίας προελεύσεως, ὅποτε οἱ «ρατσιστὰς» δύνανται νὰ ὀνομάζωνται και νὰ εἶνε χριστιανοὶ ἄνευ ὑστεροβουλίας. Ἄλλως τε φρονοῦν, ὅτι ἡ Γαλιλαία ἐπαρτίθη ὑπὸ πληθυσμοῦ ξένης, ἰνδογερμανικῆς, καταγωγῆς, και, ἐπομένως, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶνε ἄριος και ὄχι ἔβραϊος, αὐτὸ τοῦτο ἐξάδελφος τῶν γερμανῶν! Τὴν ἰδέαν τοῦ γερμανικοῦ χριστιανισμοῦ ἀνάγουν εἰς τὸν μεσαίωνα, κέρεται δὲ ἐγκολπωθεῖς αὐτὴν και ὁ Λουθηρος· μετ' αὐτοῦ δὲ και πολλοὶ καλλιτέχναι και μυθιστοριογράφοι, κινεστήσαντες κοινήν τὴν ἰδέαν μιᾶς θρησκείας ἐκγεμινισθείσης εἰς τὰ συγγράμματά των, ὅπου παρουσίασαν τὴν χριστιανικὴν ἱστορίαν και διδασκαλίαν ἐν πνεύματι εὐθέως ἀνιστοιχίας πρὸς τὸν γερμανικὸν χαρακτῆρα.

Ἐναντίον τῶν τάσεων τῶν γερμανῶν χριστιανῶν, καθ' ὧν ἐγγράφαμεν ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ, ἀπέλυσε διαμαρτυρίαν ἡ «ἀντιπολίτευσις» προτεσταντικῶν θεολόγων διὰ δηλώσεως τῆς ἐν Basle συγκαληθείσης συνόδου. «Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς—κατὰ τὴν δηλῶσιν ταύτην—ὡς ἀπεκαλύφθη ἡμῖν ἐν τῇ ἀγ. Γραφῇ, εἶνε ὁ μοναδικὸς Λόγος τοῦ Θεοῦ, τὸν ὅποιον ὀφείλομεν νὰ ἀκούωμεν, εἰς τὸν ὅποιον ὀφείλομεν νὰ πιστεύωμεν και τὸν ὅποιον ὀφείλο-

μεν νὰ ἀκολουθῶμεν ἐν τῇ ζωῇ και ἐν τῷ θανάτῳ. Ἄποκηρύττομεν τὴν πλάνην, καθ' ἣν ἡ ἐκκλησία δύναται και ὀφείλει νὰ ἀναγνωρίξῃ ἄλλα γεγονότα, δυνάμεις, μορφὰς και ἀληθείας ὡς θεῖαν ἀποκάλυψιν και νομιμοὺς πηγὰς τῆς ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας παρὰ τὸν μοναδικὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ και παραλλήλως πρὸς αὐτόν». Ἡ δῆλωσις ἐπέκρινε και τὴν ἰδέαν ὅτι «ἡ Ἐκκλησία μέκτεται τὴν πληρεξουσιότητα νὰ ἐκλέγῃ ἀφ' εαυτῆς τὴν μορφήν τῆς ἀποστολῆς τῆς και τοῦ ὄργανισμοῦ τῆς διὰ νὰ δύναται νὰ ἴσταται εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν ἐκείστοτε φιλοσοφικῶν και τῶν πολιτικῶν ἰδεῶν». Τὰς καινοτομίας τῶν «γερμανοχριστιανῶν» κατέκρινε δριμύτως και ὁ πᾶσιςτωρ τοῦ Βερολίνου Μαρτίνος Νιμέλλερ ἐν φυλλάδιῳ ὑπὸ τὸν τίτλον «Das Bekenntnis der Vater und die bekennende Gemeinde» (Ἡ ὁμολογία τοῦ Πατρὸς και αἱ ὁμολογούμεναι κοινότητες). «Ἀποκηρύττομεν τὴν αἴρεσιν καθ' ἣν ὁ Χριστὸς ἀποκαλύπτεται και ἔξω τῆς ἀγ. Γραφῆς και τὸ ἀγ. Πνεῦμα λαμβάνεται ἀνεξαρτήτως τοῦ Λόγου και τῶν μυστηρίων—λέγεται σὺν ἄλλοις ἐν τῷ φυλλάδιῳ—«Ὁ Θεὸς δὲν λαλεῖ πρὸς ἡμᾶς ἀμέσως δι' ὄρισμένου ἐπεισοδίου τῆς ἱστορίας, οὐδὲ ἀποκαλύπτεται ἀμέσως διὰ δημοσοργήματος· εἶνε ἐξωφρενικὸν νὰ ἐπιζητηται ἡ κατανόησις τῆς θείας βουλῆσεως ἀνεξαρτήτως τοῦ ἐν τῇ ἀγ. Γραφῇ θείου λόγου».

Καθ' ἣ ἀναγράφει ὁ ἀγγλικὸς τύπος, ὁ ἀγγλος ἐπιστήμων Τζωρτζ Λάμψα, δλόκληρον τὴν ζωὴν του ἀφιερῶσας εἰς τὴν μελέτην τῆς ἀγ. Γραφῆς, ἐπέχειρησε τὴν μετάφρασιν τῶν Εὐαγγελίων ἐκ τοῦ ἐν Περσίᾳ εὐρισκομένου ἀρχαίου κειμένου τῆς Περσίτι, ἀναγομένης, κατὰ τὴν παράδοσιν, εἰς τὸν β' αἰῶνα. Ἐν τῷ προλόγῳ τῆς μεταφράσεως τὸ κ. Λάμψα λέγει ὅτι ἐκ τῆς μεταφραστικῆς τοῦ ἐργασίας προκύπτει ὅτι πολλὰ χωρία τῶν Εὐαγγελίων, τέως θεωρούμενα σκοτεινά, λαμβάνουν τώρα σαφῆ ἐννοίαν. Οὕτω ἡ ἀραμαϊκὴ λέξις «γάμλα» σημαίνει και τὸ παχὺ σχοινίον και τὴν κάρηλον· διὰ τοῦτο—λέγει—τὸ τοῦ Ματθαίου 18', 24 ἀναγνωστῆτον «εὐκοπώτερον ἐστὶ σχοινίον διὰ τμήματος ραφίδος εἰσελθεῖν», και οὕχι «κάρηλον». Ἄραμαϊστὶ ἐν τῶν μεγάλων νομισμάτων ὀνομάζεται «κάρηρα», τὸ ὅποιον ὅμως συγχρόνως σημαίνει και κτήμα, τοκοθεσίαν, κόλιν, ἐπαρχίαν. Καὶ κατὰ τὴν μετάφρασιν τῆς λέξεως ταύτης ἐγένετο λάθος· διότι μεταφράσθη διὰ τῆς λέξεως «τάλαντον», και ἐν τῷ κειμένῳ λέγεται ὅτι εἰς τοὺς δούλους παρεδόθησαν «τάλαντα», ἐνῶ ἐν τῇ πραγματικότητι παρεδόθησαν εἰς αὐτοὺς «ἐκτάσεις», «κτήματα» (πρὸς καλλιεργητικὴν ἐκμετάλλευσιν). Λάθος παρετήρησεν ὁ μεταφράστης και ἐν τῇ Κερικῇ προσευχῇ. Ὅλος ὁ χριστιανικὸς κόσμος—λέγει—ἀναγινώσκει «και μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς κειρισμόν, ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ». ἐνῶ, κατ' αὐτόν, θὰ πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ «ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἡμαρτίας».

Ὁ κάστορς Layton Richards τοῦ Birmingham ὁμιλῶν ἐσχάτως ἐν Λονδίῳ ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς ἀνακοχῆς τοῦ 1918, ὑπέβαλε τὴν ἰδέαν τῆς δημοσοργίας ἐνὸς χριστιανικοῦ ὄργανισμοῦ, δυναμένου νὰ ἀποφαίνεται διὰ πάσας τὰς Ἐκκλησίας ἐπὶ ζητημάτων ἠθικῶν, κοινωνικῶν και πολιτικῶν. «Ὅτι ἀπαιτεῖται—εἶπε, σὺν ἄλλοις, ὁ ὁμιλητῆς—εἶνε μία ἐπιτροπὴ εἰδικῶς ἐπιζωμένη, ἐν εἶδος ὡς

πουργείου κατηρησιμένου ἐκ μελῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς διαφόρους Ἐκκλησίας, οὕτως τὸ ἔργον θὰ ἦτο νὰ διερευνᾷ τὰς διεθνεῖς ὑποθέσεις ἀπὸ ἐπόψεως χριστιανικῆς καὶ νὰ διατυπώη πολιτικὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας αἱ Ἐκκλησίαι θὰ ἠδύναντο νὰ συνιστοῦν εἰς τοὺς πολιτικοὺς τῶν χωρῶν τῶν. Διατί τάχα ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ νὰ μὴ εἶχε τὸ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργείον τῆς, ὅπως καὶ τὸ κράτος; Ἡ Ἐκκλησία, ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶνε ἐν καθίδρυμα διεθνές, καὶ θὰ ἦτο παράλογον τὰ μέλη τῆς παγκοσμίου Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἐνεκα τῆς ἀσυμφωνίας καὶ τῆς τυφλώσεως τῶν ἐπισήμων, κατὰ τὰς ἐποχὰς τῆς κρίσεως νὰ ὀφείλουν νὰ θεωροῦν ἀλλήλους ὡς ἐχθροὺς καὶ αὐτὴ αὕτη ἡ Ἐκκλησία νὰ σχίζεται εἰς δωδεκάδα καὶ εἰκοσάδα ἀλληλομαχομένων ἐθνικῶν πολεμιστῶν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος κατήρτισεν Ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Φθιώτιδος, Ὑδρας καὶ Σπετσῶν καὶ Σάμου πρὸς μελέτην τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀρθρῶν τοῦ Συντάγματος. Ἡ Ἐπιτροπὴ ὑπέβαλε τὸ πόρισμα τῆς μελέτης αὐτῆς κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς παρελθούσης Πέμπτης. Ἀπεφασίσθη δὲ ὅπως ὑποβληθῶσιν ἐγγράφως αἱ ἀπόψεις τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν εἰρημένων ἀρθρῶν εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὀρισθεῖσαν μεγάλην Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

— Ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ἐχορηγήθη τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Βεροῖας καὶ Ναούσης δεκαπενθήμερος παράτασις τῆς ἀδείας του.

— Ἐπίσης ἐχορηγήθη τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Ζακύνθου ἄδεια μεταβάσεως αὐτοῦ εἰς Μεσολόγγιον τῇ προσκλήσει τῆς Δημοτικῆς Ἀρχῆς Μεσολογγίου κατὰ τὰς τελεσθησομένας τῇ 20 καὶ 21 Ἀπριλίου ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς ἐξόδου τοῦ Μεσολογγίου ἑορτῆς, μετὰ προηγουμένη ὁμως συνεννόησιν αὐτοῦ μετὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας.

— Ἡ Ἱερά Σύνοδος μετὰ τὴν ὑποβολὴν αὐτῆ σχετικοῦ ἐγγράφου τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀργολίδος ἐπέτρεψε κατ' οἰκονομίαν, ἵνα ἡ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συμπίπτουσα ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Πέτρου, πολιούχου Ἄργους, μετὰ τῆς ἑορτῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς μετατεθῇ εἰς τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ.

— Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐπὶ σχετικοῦ ἐρωτήματος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν ἐγνώρισεν αὐτῷ, ὅτι συμφώνως τῇ § 4 τοῦ ἀρθροῦ 2 τοῦ περὶ Ἱερατικῶν Φροντιστηρίων νόμου 5142 ἐπιτρέπεται ἡ εἰς διάκονον χειροτονία τοῦ διὰ τὴν ἐνορίαν Πέτρικα-Αἰγίνης ἐκλελεγμένου ἐφημερίου καὶ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς εἰς τὸ Ἱερατικὸν Φροντιστήριον φοιτήσεως διανύοντος Γεωργίου Δρίτσα.

— Ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου ἐνεκρίθησαν τὰ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κορινθίας ὑποβληθέντα αὐτῇ πρακτικὰ δημοπρασιῶν περὶ ἐκποιήσεως ἀκινήτων τῆς ἱ. μονῆς Στεφανίου.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πατρῶν ἀνέφερε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὴν εἰς πρεσβύτερον προχείρισιν τοῦ Βλασιεῖου

Κωστοπούλου, ὃ, ἐφημερίου τοῦ ἐν Σκούρα ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

— Τὸ Ὑπουργεῖον Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ὅτι διὰ Διατάγματος διαρρίσθησαν μέλη τοῦ ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἐάνθης τακτικὰ μὲν οἱ αἰδεσ. ἱερεῖς 1) Παῦλος Φραγκόπουλος καὶ 2) Στυλιανὸς Σεϊρλής, ἀναπληρωματικὰ δὲ οἱ αἰδεσ. ἱερεῖς 1) Γεώργιος Χαμαλίδης καὶ 2) Δημήτριος Τσίτος.

— Μετὰ πρόσκλησιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Γερμανοῦ συνήλθον εἰς Γεν. Συνέλευσιν τὰ μέλη τοῦ Μοναστικοῦ Συνδέσμου Μαντινείας καὶ Κυνουρίας. Κατ' αὐτὴν ἐνεκρίθη ὁ ἀπολιμήσις τοῦ ἔτους 1934 καὶ ὁ προῦσιμος τοῦ ἔτους 1935, ἐξελέγησαν δὲ καὶ τὰ νέα αἰετὰ μέλη τοῦ Δ. Συμβουλίου, ἧσοι ταμίαις ὁ ἡγούμενος Γοργοεπήκοος Νεόφυτος Παπαδημητρίου, γραμματεὺς ὁ ἱεροδ. Παρθένιος Ἀντωνόπουλος καὶ σύμβουλοι ὁ ἡγούμενος Μαλεβῆς Θεόκτιστος Ἀδαμόπουλος καὶ ἡγούμενος Μονῆς Λουκοῦς Προκόπιος Θεοδώρου τὸ Δ. Σ. ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ διαρκοῦς Προέδρου Σεβ. Μητροπολίτου, κατ' ἀπόφασιν τῆς συνελεύσεως ἐγκρινούσης τὰς σχετικὰς πιστώσεις, θὰ προβῇ εἰς τὴν πραγμάτωσιν τινῶν ἐκ τῶν σκοπῶν τοῦ Συνδέσμου. — Κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα πλὴν τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου καὶ τοῦ Πανοσ. ἱεροκλήρου Ἀρχιμ. Θ. Κοτσάκη, ἐκήρυξαν τὸν θεῖον λόγον οἱ αἰδεσ. Π. Κουτσουράκης, Π. Σινόπουλος, Ι. Καραπαναγιώτης, Α. Παναγιωτόπουλος, Β. Κουλολιάς, Ι. Γετίμης (Τριπόλεως), Ἰω. Γεωργούλης (Ἀχουρίων), Γ. Κοντοράβδης (Βλαχέρνας), Κ. Καρχαζῆς (Ριζῶν), Α. Νίος (Βουρβούρων), Γ. Μητροπόπουλος (Καλατζιάς), Γ. Μανέτας (Βουνοῦ), Σ. Ἀγιοργήτης (Καστανίτσης), Δ. Κουτσουράκης (Λεβειλίου).

NEA BIBLIA

Hamiltas S. Alivisatos. Dottor in Teologia, Professore di Diritto Canonico nell' Università di Athens, Les rapports de la législation ecclésiastique de Justinien avec les canons de l' Eglise' (Estr. dagli «Atti del Congresso Internazionale di Diritto Romano»). Pavia, 1935.

Winifred Halbert. Τὸ τραγοῦδι τῶν κόμβων. Μετάφρ. *Εἰρήνης Ἀρίλκα Ἀλιβιζάτου*. Ἀθήναι 1935. Ἔκδ. τοῦ «Παγκοσμίου Συνδέσμου διεθνοῦς φιλίας διὰ τῶν Ἐκκλησιῶν».

«Γενικὴ Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία». Ἐξεδόθη τὸ τεῦχος 4. τῆς 15 Φεβρ. 1935.

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας

Προκειμένου ν' ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι ἐφημέριοι διὰ τὴν χρευσάσαν συνεπεῖς πύσεως τοῦ αἰδ. Δημ. Παπαβασιλείου, ἐνορίαν Ἁγίου Μαντινείας, καλοῦνται οἱ ἐχόντες τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἱερατεύσων ἐν αὐτῇ, ὅπως μέχρι τῆς 15ης προσεχοῦς Μαρτίου, ὑποβάλλωσιν ἡμῖν δι' αἰτήσεώς των τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς τοῦτο πιστοποιητικά. Ἡ παροῦσα δημοσιευθῆτω ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἐκκλησία» καὶ τῷ ἐγγράφῳ καὶ Ἀθηναϊκῷ τύπῳ συμφώνως τῷ νόμῳ. Τρίπολις τῇ 31 Φεβρουαρίου 1935 † ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Γερμανός.

Τύπος «Φοίνικος» ὁδὸς Σταδίου, 44, Ἀθήναι